

Teema 3: Oppimisen tuki

Arviointiajattelun perusteet & arviointi oppimiskokonaisuudessa

My.PedA

Mirja Tarnanen & Johanna Kainulainen

Mitä arviointi on?

Millaisia ajatuksia,
tunteita, kokemuksia
mieleesi nousee sanasta
'arviointi'?

Millaisen arvioinnin ja/tai
palautteen olet kokenut omaa
oppimistasi tukevana?

Mitä sinun on opittava
arvioinnista?

Tunnetuki

- Kyky tunnistaa ja huomioida **oppilaan akateemisia, sosiaalisia ja emotionaalisia tarpeita**
- Kyky **luoda ja ylläpitää ja tukea vuorovaikutussuhteita, jotka edistävät myönteisen ilmapiirin rakentumista**
- Kyky tiedostaa ja käsitellä omia kielteisiä tunteita, vuorovaikutusta haittaavia toiminta- ja puhetapoja (esimerkiksi uhkailua hallintakeinona, omaa epäkunnioittavaa ja/tai passiivis-aggressiivista käytöstä)
- Kyky **mahdollistaa oppilaan tarpeiden esiin tuleminen ja täytyminen**

Ryhmän ohjaaminen

- Kyky ohjata ryhmää asettamalla selkeät tavoitteet oppimiselle sekä kyky toimia proaktiivisesti niiden edistämiseksi
- Kyky ymmärtää ryhmädynamiikka ja sen merkitystä ohjaamisessa, tiedostaa ohjaajan roolin ja siihen vaikuttavia tekijöitä

Oppimisen ohjaaminen

- Kyky tukea **oppimismotivaation** rakentumista
- Kyky ymmärtää **arvioinnin** merkitys oppimisen ohjaajana ja kannustajana oppimisprosessin tukemisessa
- Kyky **suunnitella, toteuttaa ja arvioida** pedagogisesti perusteltuja oppimisprosesseja.
- Kyky suunnitella ja toteuttaa oppijoiden **yksilöllisiä tarpeita huomioivaa ja/tai esteetöntä opetusta.**
- Kyky suunnitella ja toteuttaa kielitietoista ja monikielistä opetusta
- Kyky ymmärtää opetusdialogin periaatteita ja hyödyntää niitä osana opetusta

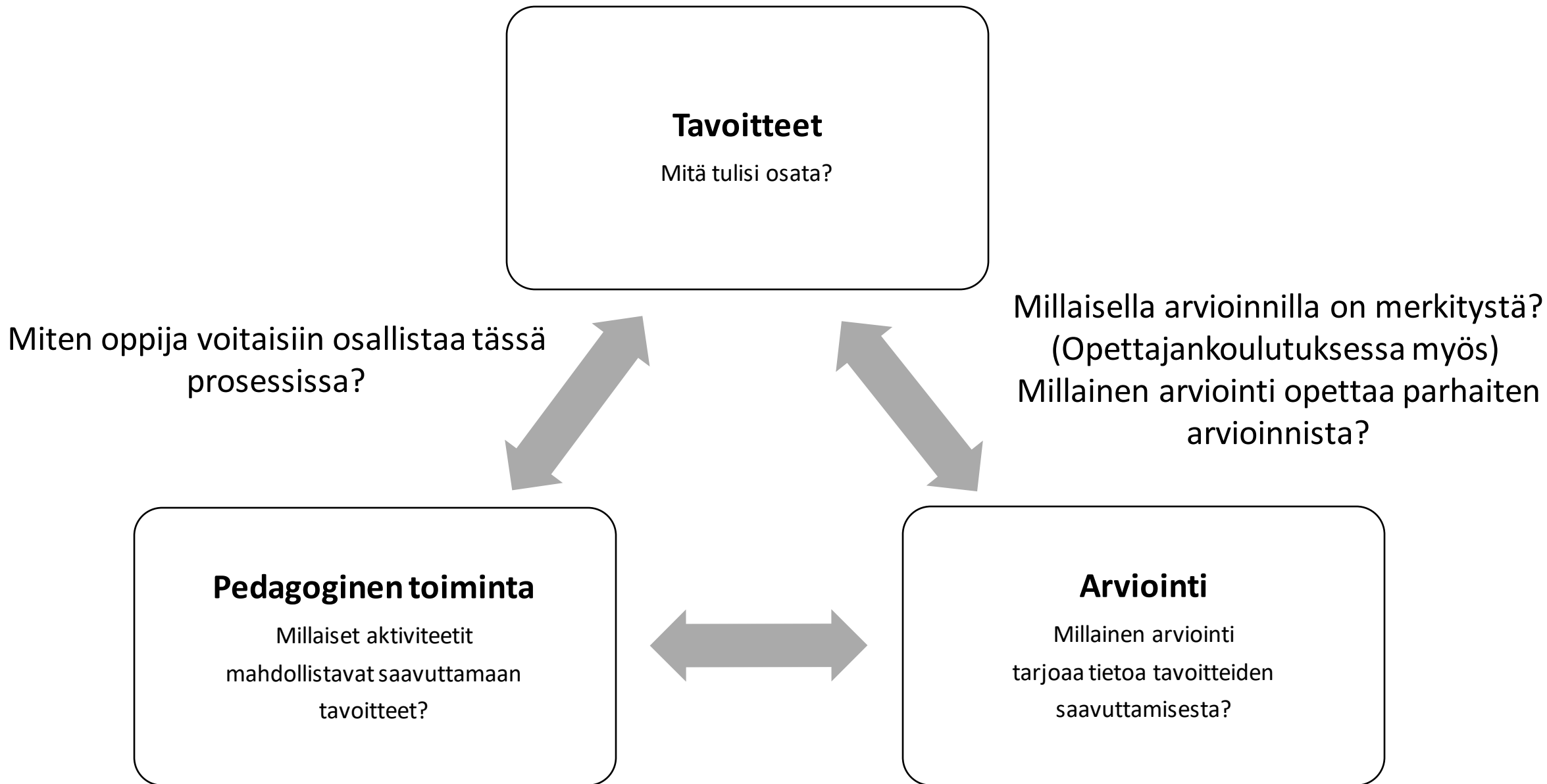
Oman pedagogisen osaamisen arviointi

Oppilaan oppimiseen kiinnittyminen, toimijuus ja osallisuus

- Kyky ymmärtää oppijan **kouluun kiinnittymisen merkitys ja edistää tämän kiinnittymisen kokemusta.**
- **Kyky tukea osallisuuden ja toimijuuden rakentumista**

Mitä arviointi on?

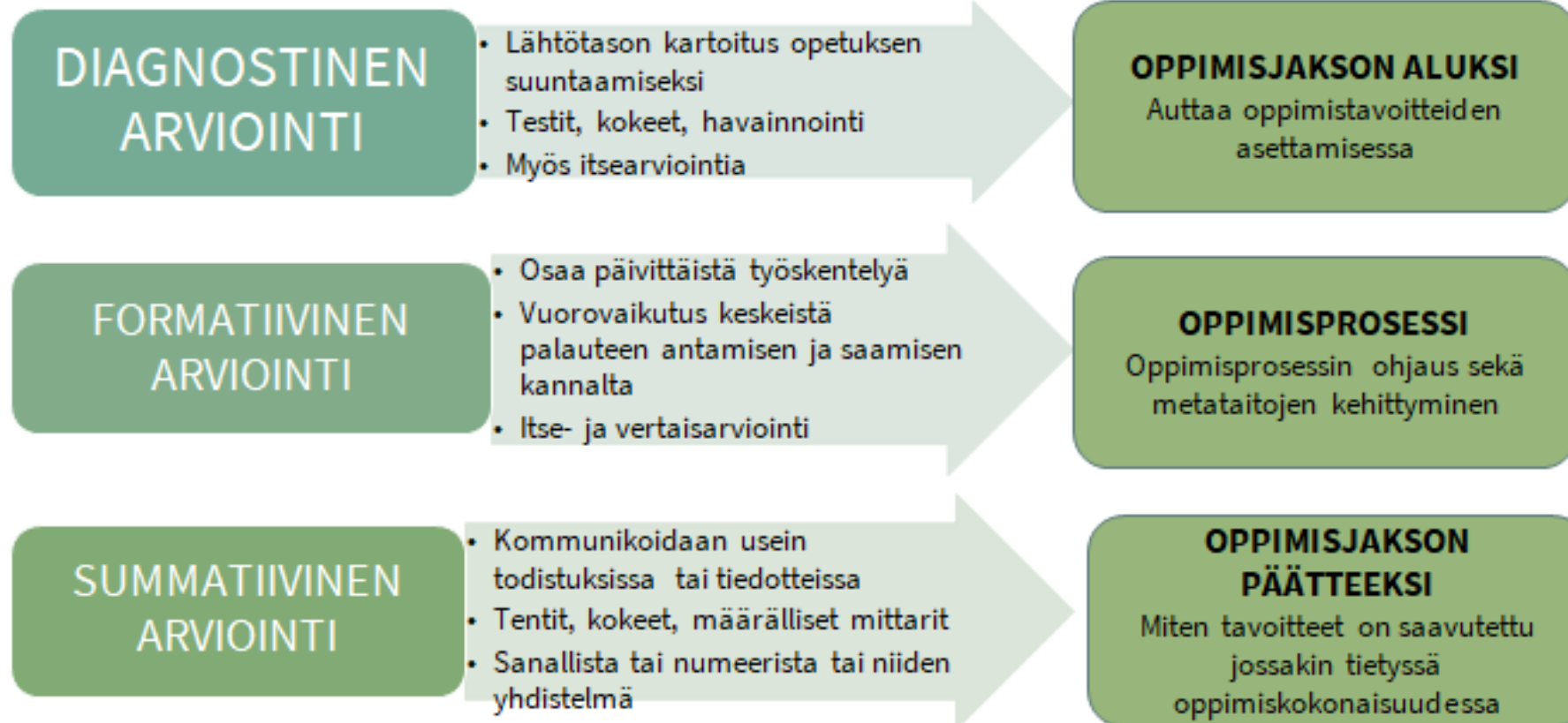
- Arvioinnin tehtävänä on
 - tukea oppimista antamalla palautetta oppimisesta, sen vahvuuksista ja puutteista (ns. arvioinnin formatiivinen tehtävä, *assessment for learning*)
 - antaa tietoa opettajalle, oppijalle, huoltajalle ym. opiskelun edistymisestä
 - ohjata ja motivoida opiskeluun ja oppimiseen
 - motivoida opiskeluun ja oppimiseen
 - antaa tietoa asetettujen (oppimis)tavoitteiden saavuttamisesta (arvioinnin summatiivinen tehtävä, *assessment of learning*)
 - todeta saavutettua osaamista (diagnostinen arviointi)
 - olla oppimista itsessään (*assessment as learning*):
 - kehittää opiskelua, oppimista ja ohjaamista (opetusta)
 - kehittää oppijan edellytyksiä itsearviointiin, osaamisen kehittämiseen ja tulevien tavoitteiden asettamiseen ja saavuttamiseen
 - opettajankoulutuksessa opettaa arvioinnista ja kehittää opettajaopiskelijan arviointiosaamista
 - kontrolloida edistymistä, menestymistä sekä yhdenmukaistaa ja oikeudenmukaistaa kohtelua
 - valikoida jatko-opintoihin ja ennustaa menestystä tulevaisuudessa.

Diagnostinen, formatiivinen ja summatiivinen arviointi oppimisprosessin aikana

Oppimisen tukeminen diagnostisen, formatiivisen ja summatiivisen arvioinnin avulla

Arvioinnin tarkoitus

Arviointikulttuuri

- Arviointiin liitetyt uskomukset, arvot ja käsitykset, jotka joko tiedostettuina tai tiedostamattomasti vaikuttavat arviointikäytänteisiin, arviointimenetelmiin sekä niihin liittyviin valintoihin.
- Arviointikulttuuri heijastelee myös sitä, mitä pidetään osaamisena, tietämisenä, suotuisana toimintana oppimisen kannalta.
- Arviointikulttuuria muovaavat käsitykset, uskomukset ja arvostukset ovat syntyneet mm. traditioiden, yhteiskunnallisten arvostusten, opetussuunnitelmien ja oppiaineiden omista lähtökohdista käsin.
- Opettajat, mutta myös sidosryhmät ylläpitävät, toisintavat ja myös uudistavat arviointikulttuuria omilla valinnoillaan ja toimillaan.

(esim. Fuller & Skidmore, 2014; Xu & Brown, 2016)

Koulutuksen muutos - arviointikulttuurin muutos

Suomalaiselle oppimisen arviointikulttuurille on ollut tyypillistä

- Vastuu arvioinnista opettajalla/pedagogilla
 - valtakunnallisia standardoituja testejä ei käytetä (oikeastaan vain ylioppilastutkinto koulutusjärjestelmässä)
- Opetussuunnitelmat ohjaavat arvioinnin periaatteellista toteutusta muine vastuutahoineen (mm. OKM, Opetushallitus)
- Opettajilla on mahdollisuus hyödyntää arviointia eri tavoin osana ohjaus-, opetus- ja oppimisprosessia
 - Huom. Kuitenkin OPH:n arviointikriteerit (6. luokka ja perusopetuksen päättöarviointi) ovat ohjanneet entistä tiukemmin arviointia 2021 alkaen
 - Miten opettajat käyttävät pedagogisen vapauden? (vrt. oppikirjat)

Vastuu

Vapaus

Itse- ja vertaisarviointi

(ks. mm. Wanner & Palmer 2018; Hwang, Hung & Chen 2014)

- ovat ns. tulevaisuudentaitoja, kehittävät muun muassa
 - vastuun ottamista omasta oppimisesta
 - parempaa ymmärrystä opittavasta asiasta, arviointikriteereistä ja omista ratkaisuksista ja arvostuksista
- tehostavat oppimista, kehittävät ongelmanratkaisutaitoja sekä oman toiminnan säätelyä
- auttavat kehittämään kriittisen reflektion taitoa.

**Onko
käsitksemme arvioinnista
oppimista tukevaa?**

Jaettu osaamiskäsitys arvioinnin ytimenä

Ketä/mitä varten arviointi tehdään?

Mikä on merkityksellistä arviointia milläkin koulutusasteella?

Kenen arviointiin luotetaan, kenen arviointi vaikuttaa?

Onko minulla oppimisprosessin ohjaajana tarpeeksi tietoa ja ymmärrystä arviointiin - olenko oppijan henkilökohtaisen oppimisprosessin paras asiantuntija ylipäätään?

Millaista tietoa osaamisesta saadaan itse-, vertais- ja opettaja-arvioinnin avulla?

Miten oppijan osaamiseen ja sen kehittymiseen päästään käsiksi?

Mitä kaikkea arvioidaan?

Minkä arviointi on erityisen tärkeää?

Jaammeko osaamiskäsitystä (riittävästi) millään koulutusasteella?

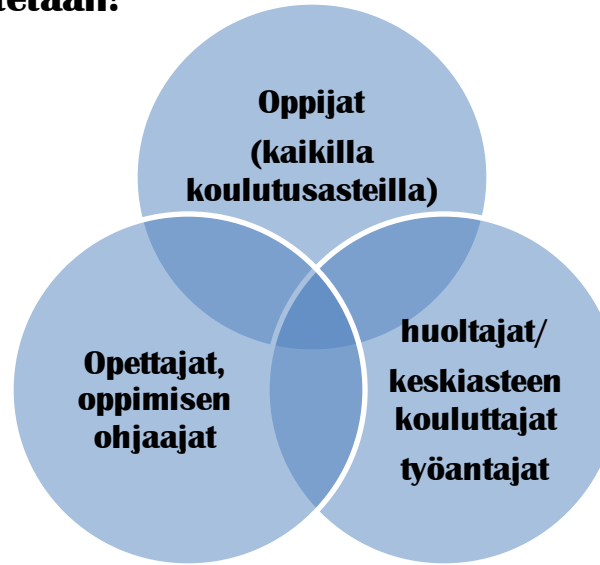
Miten arviointitietoa käytetään?

Mitä on osaaminen?

Kuka arvioi?

Miten osaaminen kehittyy?

Miten arvioidaan?

Onko oppijan kotijoukoilla riittävästi ymmärrystä oppijan osaamisen kehittymisen tukemiseen kouluajan ulkopuolella?

Onko seuraavan koulutusasteen opetuksen järjestäjien kanssa yhteinen ymmärrys siitä, mitä osaamista oppijalta voi edellyttää eri koulutusvaiheissa?

Onko työntäjillä ymmärrys siitä, mitä osaamista oppijalta voi edellyttää eri koulutusvaiheissa?

Tietävätkö oppijamme

- mitä he jo konkreettisesti osaavat
- mitä heidän tulisi osata
- kuinka osaamista kehitetään edelleen?

Kuinka mallinamme osaamista ja sen kehittymistä oppijoille?

Millaisia työkaluja tarvitsen oppimisen ohjaajana?

Kuinka mallinnan osaamisen kehittymisen oppijalle selkeäksi ja hänen ikätasoonsa soveltuvaksi?

**Osallistava
arviointiprosessi**
(ks. Kainulainen ym., 2019)
My.PedAssa

Tavoitteet

Mitä tulisi osata?

Millaisella arvioinnilla
on merkitystä?
Millainen arviointi
opettaa parhaiten
arvioinnista?

Osallistava toiminnan suunnittelu

toiminnanmuodot työskentelyssä
reunaehdot toiminnalle

Osallistava arvioinnin suunnittelu

osaamistavoitteiden laadinta
arviointikriteerien laadinta
osaamistavoitteille

Pedagoginen toiminta

Millaiset aktiviteetit
mahdollistavat saavuttamaan
tavoitteet?

Arviointi

Millainen arviointi
tarjoaa tietoa tavoitteiden
saavuttamisesta?

Formatiivinen ja summatiivinen arviointi oppimiskokonaisuudessa

Tavoitteemme: Oppimiskokonaisuuden suoritettuaan opiskelija...

Pedagogiikka ja oppimisen tuki

ymmärtää oppimiselle asetettujen tavoitteiden, pedagogiikan ja arvioinnin välisen yhteyden

osaa suunnitella, toteuttaa ja arvioida oppilaslähtöisen ja oppimista **tukevan** oppimiskokonaisuuden matematiikan sekä suomen kielen ja kirjallisuuden oppiaineissa (yhteistyössä)

osaa soveltaa formatiivisen **arvioinnin** menetelmiä pedagogiikan edelleen kehittämiseksi

on syventänyt ymmärrystään ja kriittistä **reflektointia** omasta arviointiosaamisestaan

Käyttäytymisen ja kiinnittymisen tuki

tuntee ja ymmärtää käyttäytymisen tukemisen teoreettiset perusteet ja näyttöön perustuvat toimintatavat

osaa laatia tukitoimisuunnitelman oppilasryhmän **tukitarpeet** huomioiden yhteistyössä ja osaa toteuttaa suunnitelman mukaista tukea

Sosioemotionaalinen tuki

tunnistaa keinoja, joilla voi huomioida **sosioemotionaalisen** tuen osana omaa vuorovaikutustaan

on syventänyt ymmärrystään sosioemotionaalisen tuen **merkityksestä** osana toimivaa pedagogiikkaa

Moniammatillinen yhteistyö

tunnistaa, nimeää ja ymmärtää **moniammatillisen** yhteistyön merkityksen luokan ja koulu yhteistyön kannalta

kykenee kokemuksensa ja tietämyksensä **pohjalta** esittämään kehittämiskohteita siitä, miten yhteisöissä (luokka, koulu, ympäristö) moniammatillisuus voisi olla vielä laajempaa ja syvempää

Kodin ja koulun yhteistyö

tunnistaa ja ymmärtää kodin ja koulun yhteistyön merkityksen ja ymmärtää oman roolinsa **yhteistyön** rakentamisessa (esim. jaettu osaamiskäsitys)

kykenee rakentamaan **toimivaa** koulun ja kodin yhteistyötä koulun arjessa esim. vuorovaikuttamalla kotien kanssa

Koulun toimintakulttuuri

osaa havainnoida, tunnistaa ja eritellä luokan, koulun ja työyhteisön **toimintakulttuurin** ilmiöitä ja niiden taustoja sekä niihin vaikuttavia tekijöitä, esim. yhteisöoppettajuus, johtajuus, vuorovaikutus

kykenee kokemuksensa ja tietämyksensä **pohjalta** kehittämään mallin esitettyjen ilmiöiden kehittämiseksi edelleen